

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ivs Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

III. De bona Fide.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

hospitium: vel præcisè, quia ita lubet, ut est accessus ad tabernam vel officinam pro vino, cerevisia, pane, aliisque rebus ad vitum necessariis, aut mercibus emendis, vel ad molendinum, aut furnum pro tritico molendo, aut panibus excoquendis: vel, quia à Natura aut Jure publico, omnibus aliquid permittente, concessum & commodum est, ut fructio elementorum, commeatio per viam publicam exerceri, vel omitti solent, ut aliis DD. relatis eos explicant Mascardus de Probat. conclus. 1221. n. 2. & 3. cit. Rath. cap. 4. n. 6. lit. e. & præ aliis accuratè Haringius de Molendinis q. 21. n. 20. Ratio autem, cur ex hujusmodi actibus allegata, in usque fundata possessio ad præscriptionem non sufficiat, ea est; quòd per actus ita exercitos vel omissos, hòc ipso; quòd non quasi ex obligatione, vel eos exigendi jure alteri competente, sed omnino liberè exercentur vel omittantur, eorum exercitium vel omissionem exigendi jus non possideatur: sine possessione autem, ut dictum, præscriptio non procedat. Quare, qui convivio vel hospitio quocumque tempore exceptus fuit, convivii aut hospitii jus non præscripsit: neque adversus eos, qui molendinum, furnum, officinam, vel tabernam longissimo & immemoriali etiam tempore accedere omnino liberè soliti sunt, aut per viam publicam ire soliti non sunt, ut in posterum ad illa accedant, aut per hanc itione abstineant, est præscriptum. Nisi hujusmodi actus exerciti vel omissi fuissent quasi ex obligatione, aut jure alteri competente: sicut contingeret, si, qui hospitium vel convivium diu præbisset, cum id non præbere vellet, interpellatus: aut, qui ad molendinum, furnum, tabernam diu accessit, cum aliam frequentare inciperet, prohibitus acquiesceret; ab eo enim tempore, quò hujusmodi interpellationi aut prohibitioni ac-

quiescit, convivii aut hospitii præbendi & ad molendinum, furnum &c. accedendi jus adversus acquiescentem possideri & præscriptio currere incipit: & ad convivium invitatio, atque ad ista accessus meræ facultatis actus desinunt esse, ut præter cit. DD. tradunt Cravetta de Antiq. temp. p. 4. §. ult. à n. 39. Covarruvias cit. p. 2. §. 4. n. 6. & Laiman. Lib. 3. Tract. cap. 8. n. 8.

Neque quartò ad Præscriptionem sufficit possessio interrupta; sed esse debet totò tempore à Jure requisito, sive in una, sive in diversis personis, quarum una eam in aliam transtulit, vg. in testatore & hærede, donatore & donatario, emptore & venditore &c. continuata ita; ut res à testatore, donatore, venditore usucapi capta, antequam ab ipsis ad hæredem, donatarium, emptorem pervenerit, possessa non sit ab alio, c. Illud 8. hie. l. Usucapio 3. l. Possessio 20. l. Non solum 33. §. 4. ff. de Usucap. §. Diutina 12 §. Inter 13. l. Ipsi ibid. &c. Quomodo autem interruptum patet, infra statuetur.

ARTICULUS III. De Bona Fide,

SUMMARIUM.

26. Hac ad Præscriptionem exiguntur 38. re Canonico,
27. Leges Civiles corrigentes;
28. Quòd essent fomentum peccatorum.
29. Bona fides secundùm aliquos in foro Seculari,
30. Et ad immemorialem.
31. Atque incorporalium præscriptionem necessaria non est.
32. Verius, sine ea in Foro etiam Seculari,
33. Immemoralis atque incorporalium.

34. Ipsius etiam Jurisdictionis præscriptio non procedit.
35. Liberatio à servitute rustica & pœna,
36. Extinctio redhibitoria & quanti minoris Abionum,
37. Sicut & Consuetudo propriè dicta præscriptiones non sunt.
38. Non præscribit dubitans, an res sit sua:
39. Nisi dubium primùm supervenerit possessioni,
40. Et hæc sine peccato continetur.
41. Bona fides fundatur in facti:
42. Non etiam in Juris ignorantia, saltem crassa.
43. Ad illam tamen sufficit inculpata dubij,
44. Et in quibusdam personis etiam clari Juris ignorantia:
45. Quacum cetera, non Ordinariò,
46. De Jure etiam Canonico:
47. Sed extraordinariò solùm tempore præscribunt.
48. Bona fides auctoritatis prodest successoris civis.
49. Singulari, licet illius mala fides non obesse veteri,
50. Recentiori tamen Jure aliquando etiam ipsi,
51. Et multò magis Universali successoris, non mediato:
52. Sed immediato dumtaxat nocet.
53. Nisi in dignitate vel beneficio successerit,
54. Vel istius titulum habeat aliunde quam à defuncto.
55. Vel suam tantùm longissimi temporis possessionem computet.
56. Malam fidem antecessorum civitatis &c. successoribus obesse quidam affirmant:
57. Alii DD. probabilius negant.
58. Domino non nocet mala fides servò,
59. Rem non sub, sed istius nomine contentis,
60. Neque Ecclesiæ mala fides Prælati,
61. Præscribenti obstat mala fides, etiam respectu non domini:
62. Bona fides in judicio alleganda:
63. Non etiam probanda est à possessore:
64. Nisi iste destitutus sit titulo,
65. Vel bona fidei præsumptio contrariis indiciis elidatur:
66. Vel rem alienam detinere propriis instrumentis convincatur.

Altera & ad Præscriptionem, de 26.
 Jure saltem Canonico, omnino necessaria conditio est Bona Fides, sive bona & illæsa conscientia circa possessionem rei alienæ, ut suæ; quòd possessor omnino existimet, eam esse suam, c. *Vigilanti s. & c. fin.* cujus tenor est, Quoniam omne, quod ex fide non est, peccatum est, Synodali judicio definitum, ut nulla valeat absque bona fide præscriptio, tam Canonica, quàm Civilis. Cùm generaliter sit omni Constitutioni atque Consuetudini derogandum, qua absque mortali peccato non potest observari. Unde oportet, ut, qui præscribit, in nulla temporis parte habeat conscientiam rei alienæ.

Quà utique saluberrimam Constitutionem ab Innocentio III. in Concilio Lateranensi correctam & abrogatam sunt leges Civiles, bonam fidem ab initio dumtaxat, sive ad inchoandam, non etiam ad perficiendam longi, l. *Unica C. de Usucap. transform. & s. Divina 12. Instit. de Usucap.* ad longissimi autem temporis 30. vel 40. annorum præscriptionem, ne ab initio quidem, exigentes: atque eum etiam, qui rem illo tempore toto mala fide possideret, adversus quemcunque petentem exceptione perpetua munientes,

N a m

l. Si quis

l. Si quis 8. §. 1. C. de Præscript. 30. vel 40 annor. secundum ejus expositionem à Gratiano traditam post *can. Plasuit 15. §. Potest V. Quodsi mala, 16. q. 3.* Hodie itaque ad quamcunque præscriptionem necessarium est; ut res toto tempore definito, bona fide sit possessa *cc. cit.* eisque consona *Reg. 2. in 6.*

Neque hanc Juris Imperialis correctionem difficilem reddit, quod ex una, relatæ aliæque ipsius leges malæ fidei possessionem, ejusque continuationem nupsiam approbârunt; ex altera verò parte, res, postquam secundum ipsas etiam cum mala fide præscripta est, sine peccato retineri potuerit à præscribente, qui ejus dominium consecutus est autoritate legis, latæ ob utilitatem publicam, scilicet ad diminuendas lites & tollendam incertitudinem dominorum, *l. 1. ff. de Usucap. & l. fin. ff. pro Socio*; & propterea non appareat, in quo dictæ *ll.* sint correctæ; cum *c. fin. cit.* solum derogetur Constitutionibus & Consuetudinibus, quæ absque mortali peccato non possunt observari. Quia hoc non obstante *ll. cit.* correctio necessaria fuit; quod illæ, etsi malæ fidei possessionem directè non approbarent, peccata tamen in animarum perniciem foverent, homines ad ejusmodi possessionis continuationem invitandò & alliciendò spe lucri, scilicet dominii rerum ita possessorum, quasi injustitiæ præmii, post certorum annorum lapsum firmiter consequendi. Quod peccatorum non leve fomentum laudatâ Conciliari Constitutione sublatum est, sublatâ & irritatâ præscriptione, quæ malæ fidei possessione aliquando niteretur, ut cum Soto *Lib. 4. de Justitia q. 5. art. 8. in c. fin. cit.* eruditè adnotârunt Barbosa *n. 4.* & Gonzalez *n. 15.* Unde

Dubium oritur, an *c. fin. cit.* dispositio in omni foro observanda sit: & re-

rum quarumcunque præscriptionem comprehendat.

Fuere enim primò DD. qui tam in foro solum Ecclesiastico observandam, existimarent cum Glossa in *c. cit. ff. Quam Civilis*, cum; quod legibus Civilibus, præscriptionem cum mala fide pernitentibus, ejus textu expressè non sit derogatum: tum verò; quòd, ubi Jus Canonicum à Civili divertit, utrumque in suo; ac proinde illud in Ecclesiastico, hoc in Seculari foro videatur observandum.

Secundò, alii cum Decio in *l. Traditionibus 20. C. de Paliis, n. 12.* & Salyceto in *l. Si aquam 2. C. de Servitutibus*, existimunt præscriptionem immemorialem partim, quod illa habeat vim privilegii, ex certa scientia à Principe concessi, & auctoritatem multò majorem, quam aliæ præscriptiones *arg. c. 1. in 6.* tum verò; quòd ejusmodi præscriptioni & consuetudini constitutione etiam generali non derogetur, si expressa ejus mentio non fiat, per tradita à Panormit in *c. fin. de Consuetud. n. 35.* & Covarruvia *Lib. 1. de cap. 13. n. 5.*

Tertiò, rursus alii cum Bartolo in *l. Sequitur 4. §. 27. ff. de Usucap.* easdem ad res incorporales non extendi; ac proinde istas cum mala fide hodièque præscribi, docent; quòd *c. fin. cit.* Residui, *Qui rei habeat conscientiam aliena,* & *c. Vigilanti cit.* Prædia cum mala fide præscribi prohibeantur: Rei autem nomine strictè acceptò veniant solæ corporales, ut v.g. prædium est; ac proinde *cc. cit.* Juris Civilis correctoriæ dispositiones ad jura, actiones & cætera incorporalia non extendantur. Quæ Opinio non parum confirmatur Primò decisione *c. 1.* Secundum quam Episcopus locum, à se ad unitatem Fidei conversum, sive jurisdictionem in eum trienniò præscribit, quantumvis, eum alterius jurisdictioni subjectum

subiectum, sciat. Secundo; quia libertas à rustica servitute v.g. viar, aut aquæ ductus per fundum, ab istius domino adversus alium, eâ decem, si præsens: si verò absens sit, viginti annis, cum possit, non utentem, præscribitur: quantumvis ille sive fundi dominus servitutem competere sciat, ut colligitur ex *l. Sicut 13. C. de Servitut.* verbis, *Ut omnes servitutis rusticæ non utendò amittantur, & tradit Lessius Lib. 7. de J. & J. cap. 6. n. 12.* Tertio, simili modo exemptio à pœna v.g. mercium, ob non solum vethigal commissarum & fisco debitarum, à reo, huiusmodi sui debiti & commissiõnis concilio, præscribitur, *l. Neque 2. C. Vethig. & commissi.* Quarto, venditor, rei venditæ vitium sciens, ac proinde cum mala fide, actioni Redhibitoria sex mensium, & Actioni Quanti minoris unius anni, imò in Bavaria actioni utriusque quatuordecim dierum spatium præscribit; ut emptor, qui, si rei vitium scivisset, eam vel omnino non, vel non tantò pretiò empturus fuisset, non audiatur, si post illius temporis lapsum agat ad redhibitionem, & venditionis rescissionem, vel restitutionem ejus quanto minoris rem emisset, si vitium scivisset, *l. Sciendum 19. §. fin. l. Redhibere 21. ff. de Edict. edit. & Landrecht Tit. 6. art. 4.* Quintò, subditi contra legem, tam Ecclesiasticam, quàm Civilem, præscribunt, ejusque obligationem contrariâ consuetudine tollunt, non obstante illius scientiâ & mala fide, quâ contra eam agentes peccant, Balbus de Præscript. p. 1. q. 10. n. 7.

32. Sed multò veriùs, *c. fin. cit.* dispositionem in omni Foro observandam: eâque omnem propriè dictam, etiam immemoriam, rerum incorporalium præscriptionem comprehendit, cum Franco in *Reg. Possessor cit. à n. 14.* & Felino in *c. fin. cit. à n. 1.* defendunt *cit.* Balbus

p. 2. p. 3. pp. q. 13, à n. 1. Covarruvias in *Reg. cit. p. 1. §. 8. n. 4. & §. 11. num. 3.* Molina *Tract. 2. de J. & J. disp. 66. n. 5.* Haunold. *Tom. 1. de J. & J. Tract. 5. n. 291.* & communiter alii TT. & JCT. Quòd *c. fin. cit.* Conciliaris dispositio etiam in foro Seculari observanda sit, factis exprimat textus, disertè irritans præscriptionem, etiam Civilem, quæ bonâ fide ullò possessionis tempore non nitetur: & generaliter derogans præscriptionem spectantibus Constitutionibus & Consuetudinibus, quæ absque peccato lethali observari non possunt: cujusmodi, quæ præscriptionem spectabant, vel maximè, imò solæ erant leges Imperiales, peccata foventes, eam cum mala fide permittendò. Id ipsum evincit ratio; quia, cum de periculo animæ & vitando peccato agitur, Jus Canonicum, etiam Civile correctorium, in utroque, tam Seculari, quàm Ecclesiastico foro observandum est, per tradita in Proemio n. 159.

Quòd eadem *c. cit.* dispositio etiam 33. immemoriam rerum incorporalium præscriptionem comprehendat, iterum perspicuè habet textus, quò relatâ Constitutione Innocentius generaliter omnino, *Nulla*, inquit, *valeat sine bona fide præscriptio*: & suadetur ratione; quia cum mala fide conjuncta quæcunque, etiam immemorialis & incorporalium, præscriptio conjuncta est cum peccato: quocumque conjuncta generaliter omnis præscriptio *c. cit.* irritatur. Unde corruunt rationes pro immemoriali & incorporalium malæ fidei præscriptione; quia imprimis tam dispositionis verbis *Omnis & Nulla*, quàm rationis, quâ ea nititur generalitas, omnem: imò ista sive ratio præ aliis longissimi & immemorialis temporis præscriptionem, sine ulla exceptione comprehendit; cum peccatum tanto gravius sit, quanto diutius animam detinet alligatam

alligatam, *e. fin. de Consuet.* sicut vel maxime accidit, quando res aliena cum mala fide longissimo & immemoriali tempore possidetur, *e. fin. cit. pr. de Consuet.* ut cum Covarruvia *cit. §. 8. n. 9.* & aliis notat Barbosa *in c. fin. cit. n. 6.* Deinde; quia ejus dispositio favorabilis, & propterea extendenda potius est, quam restringenda; cum per eam consulatur conscientis hominum & animarum periculis obvietur: cujusmodi constitutiones, etiam correctorias, favorabiles & extensionis patientes esse, cum Bartolo *in Auth. Sacramenta C. Si adversus vendit.* & Franco *l. cit. n. 8.* communis sensus est DD. Et demum; quia prescriptio immemorialis vim tituli & privilegii eodem solum casu habet, quod possessio tanto tempore bona fide & sine peccato est continuata, Palao *Tract. 13. disp. Univ. p. 22. §. 6. n. 2.* & Pirthing *ad hanc Rubric. n. 49.*

34. Neque cum mala fide incorporalia prescribentem tumentur confirmationes, Prima; quia in casu *e. cit.* Episcopi possessio non est malae fidei; cum conjuncta non sit cum peccato: & in favorem Fidei atque odium negligentiae permessa sit à Canone, sive concilio Milevitano *cap. 24.*, sicut triennali non majorem & nullo suffultam, ita etiam hujusmodi, cum Juris quidem alieni scientia conjunctam, sed non peccaminosam possessionem ad ejusmodi loci sive jurisdictionis praescriptionem admittentis; ut adeo de hujusmodi possessione procedat, *l. Justè 11. ff. de Acquir. possess. Covarruvias cit. p. 2. §. 11. n. 3.* & aliis relatis Barbosa *de Offic. Episc. alleg. 131. n. 16.*

35. Secunda & tertia partim; quia illae, tam servitutis rusticae, quam mercium aut alterius poenae confusiones non sunt proprie dictae praescriptiones, propter defectum ad has requisitae possessionis; cum ab ejusmodi servitute immunitas sive li-

bertas & à poena exemptio verè aut quasi non possideatur à praescribente, hoc in psò; quod servitute uti volentem prohibendi, & poenam, si exigatur, non solvendi animum nunquam habeant: sed solummodo vicinum, ut illa utatur, non admoneant, & hanc ultro non offerant; partim verò; quia, etiamsi immunitatem à servitute & à poena exemptionem dicerentur possidere, dici tamen non possent ejus malae fidei possessores; quod poenam, tanquam legis aut sententiae judicialis eam infligentis executores, ultro offerre, & vicinum juris sui admonere, non teneantur: quò proinde, si ille non utatur, & poenam fiscus non exigat, jure suo ille & ille privantur potius ob tuam negligentiam, quam ex actione praescribentis, ut rectè observant *in suis Tract. de J. & J. Lessus Lib. 2. cap. 6. n. 21.* Molina *Tract. 2. disp. 66. n. 3. §. 10.* & Card. de Lugo *disp. 7. f. 4. n. 50.*

Quarta; quia duae illae & si quae in illis similes sunt, actiones ad illas temporaria angustias redactae, litium minuendarum & publici boni intuitu anni vel semestris, & Jure nostro Provinciali quatuordecim dierum lapsu sponte sua in extero extinguntur potius, quam ipsae à venditore praescribatur, remanente in interno seu Conscientiae foro obligatione, ad omniis damni dolò dati refusionem; ut, quod justitia commutativa & Naturalis aequitas postulat, omnis inaequalitas emendetur, ut cum Panormit. *in c. fin. cit. n. 11.* & aliis probè advertunt Clarissimi Universitatis nostrae Antecessores ex TT. Haunold. *cit. Tract. 5. n. 185.* ex JCT. Arnold. *Rarb. Tract. de Ujucap. cap. 2. num. 16.*

Postrema; quia legi contraria consuetudo non est praescriptio proprie dicta, cum, si talis esset, ad legem Ecclesiasticam Universalem per viam consuetudinis tollendam

Iendam centū anni exigentur, & Ad au-
dientiam 13. & c. Cum vobis 14. quod ad-
verlatur communi sententiæ DD. Confir-
matur; quia per ejusmodi legis abroga-
tionem nullum dominiū, aut jus aliquod,
commōdum vel utilitatem afferens, ab
uno in alium transfertur: & cum alterius
damno nemo locupletatur: sicut fit per
proprie dictam præscriptionem. Neque
refert; quod consuetudo esse debeat le-
gitime præscripta, & fin. de Consuetud. quia
talis esse dicitur; quod longo tempore,
& sine interruptione frequentatis actibus
fit introducta, sicut in præscriptione ita
continuata possessio exigitur, ut cum
Panormit. in c. fin. cit. n. 7. & Donello
tradit Palao Tract. 3. disp. 3. p. 5. §. 2. n.
5. & Lib. 1. Tit. 4. n. 35. est dictum. Unde

Inferitur, debitum v.g. centum ex
mutuo adversus creditorem, ejus solutio-
nem non exigentem, à debitore illius con-
scio, ullo, etiam longissimo tempore, non
præscribi, propter defectum bonæ fidei
aut possessionis; vel enim ejusmodi de-
biti & obligationis suæ conscius solven-
di voluntatem habet, vel non? Si prius,
non possidet jus non solvendi, live liberta-
tem à debito. Si posterius, hanc quidem
possidet, sed cum peccato & mala fide,
propter conscientiam debiti, vel certa die,
quando hæc confutata est, licet non exi-
gatur, solvendi; cum dies pro creditore
interpellat & admoneat solutionis. l. Ma-
gnum 12 C. de Contrab. Stipul. vel, si
certa dies constituta non est, solvendi tem-
pore, in solutionibus Regionis consuetu-
dine & usu observato: aut saltem, si à
creditore exigatur, ut cum Felino in c.
fin. hic n. 3. & Imola ibid. n. 24. docent
laudati Molina disp. 56. n. 5. Lugo disp.
7. n. 49. & Haunold. n. 193.

38. Dubium ulterius est, an ad præscri-
ptionem requisitam bonam fidem impe-
diat dubium, an res, quam quis possidet,

revera sit sua. Impedire & præscriptioni
obstare, si, an sua sit, quis dubitat initio
possessionis, convenit inter DD. & patet
ex l. Unica, V. Hoc tantummodo, C. de l. su-
cap. transform. quia, an res, quam non-
dum possidet, sua vel alterius sit, dubi-
tans, eam ut suam possidere incipere, non
potest sine peccato, bonam fidem exclu-
dente, & fin. cit. & propterea omnino ne-
cessarium est; ut rationabiliter judicet,
rem esse suam: vel esse nullius, aut dere-
lictam; ut ejus dominium ac possessio ju-
sta ipsa occupatione acquiratur, l. Quod
enim 3. ff. de Acquir. domin. §. 1. §. 1.
ff. de Acquir. possess.

Idem cum Ant. de Butrio in c. fin. 39.
cit. & nonnullis aliis Soto Lib. 4. de Ju-
sticia q. 5. art. 4. censet de ejusmodi du-
bio, superveniente possessioni, bonâ fide
jam captâ; quod dubitans, an res sit sua,
non habeat conscientiam bonâ circa pos-
sessionem rei, ut suæ: cujusmodi con-
scientia constituit bonæ fidei possessorem.
Sed melius, hujusmodi dubio superveni-
ente bonam fidem non tolli, cum Glossa
fin. in c. fin. cit. Panormit. ibid. n. 39.
Covarruvia cit. p. 2. §. 7. n. 3. Fachino
Lib. 1. cap. 65. & Molina disp. 67. n. 9.
docent cit. Lugo num. 17. & Pirthing ad
hanc Rubric. n. 56. id defuentes ex can.
Si virgo, 34. q. 1. Verbis, Tamdiu quisque
bona fidei possessor relictissimè dicitur,
quamdiu se possidere ignorat alienum. Rati-
o est; quia de possessore ita dubitante
verum est, quod non habeat conscien-
tiam rei alienæ; ac proinde possidet bon-
nâ fide, arg. c. fin. cit. cum possessio in
dubio præsumatur esse justa & jure occu-
pata; quia in dubiis semper præferenda
sunt benigniora, l. Semper 56. ff. de R. J.

Aliud esset, si post bonæ fidei pos-
sionem jam inchoatam dubitet, an res
sua sit: & per errorem existimans, eam,
tali dubio stante, salvâ conscientia, pos-
sideri

fideri non posse, possessionem nihilominus continuaret; cum enim hujusmodi possessionis continuatio peccaminosa & malæ fidei sit, inchoatam rei possessionem interrumpet ex decreto Conciliari, relato *c. fin. cit.* generaliter derogante omni præscriptioni, conjunctæ cum peccato mortali, & quam complens aliquo tempore conscientiam habet rei alienæ: quam utique habet possessor rei, quam existimat, illasâ conscientia, non posse detineri, *citt. Palao p. 22. §. 7. n. 3. & Pirrhing n. 58.*

41. Dubium tertio & celebris controversia est, an ad præscriptionem sufficiat bona fides, fundata in inculpatâ ignorantia Juris manifesti.

Juris, inquam; quia de ignorantia facti ambigi non potest; cum enim bona fides circa possessionem rei alienæ oriatur ex ignorantia, sive errore circa rei possessæ dominium, aut jus eam ut suam detinendi, omnino sufficiet ignorantia facti, quæ maximè tolerabilis est, v.g. quod pupillus fuerit is, à quo donata vel empta res à donatario vel emptore tanquam sua possidetur.

42. De Juris etiam ignorantia inter DD. satis convenit Primò, eam non sufficere, si crassa & multò magis, si affectata sit; quia hujusmodi (etiam facti) ignorantia non est sine peccato; cum scientiæ æquiparetur, & ratione præcedentis negligentia volita censeatur, *c. Ut animarum 2. de Confit. in 6. l. Etsi 15. §. 1. ff. de Contrab. empr. §. l. Nec supra in 6. ff. de J. & F. J. & propterea bonam fidem fundare non possit arg. c. fin. cit. citt. Molina disp. 64. n. 2. & Palao p. 22. §. 8. n. 1.*

43. Secundò, sufficere ignorantiam invincibilem Juris non liquidi, sive de ejus sensu variant Interpp. cum; quia talis propriè non est ignorantia Juris; cum de ratione Juris sive legis obligatoriæ sit, esse manife-

stum, *can. Erit. autem 2. dist. 4. tum verò* quia hujusmodi Juris ignorantia in neutro, tam Conscientiæ interno, quam externo foro constituit malæ fidei possessionem; ideòque eâ laborantis præscriptioni obflare non potest, Parnormit. *ms. De quarta 4. hic n. 12. citt. Covarruvias p. 2. §. 7. n. 12. & Molina n. 13.* Tertio, etiam Juris liquidi & clari ignorantiam inculpatam sufficere in personis, in quibus Juris ignorantia etiam, cum de lucro capiendi agitur, toleratur: ut sunt pupilli, minores & similes, *l. Cum ignorantia 2. §. 1. Quamvis C. de J. & F. J.* cum enim in hujusmodi personis Juris ignorantia toleretur, ex ea mala fides non præsumitur; & propterea, eâ non obstante, bonæ fidei Possessores esse censentur, *citt. Palao §. 1. n. 4. & Pirrhing n. 62.*

In ceteris personis clari & certi Juris ignorantiam ad bonam fidem non sufficere; eaque temporis saltem ordinariæ præscriptionem de Jure Civili impediti, patet ex *l. Juris 4. ff. eadem Rubr. l. Novam quam 31. pr. ff. de Usucap.* quibus Juris errorem sive ignorantiam in utraque personis possessori prodesse, diserte & generaliter negatur: *§. l. Pro emptore 1. §. 1. ff. Pro emptore; quâ & pr. cit.* caretur, eum, qui à pupillo sine autoritate tutoris aliquid emit, id ulucapere posse, si pupillum esse ignoravit; non etiam, si pupillum esse sciens, ignoravit, necessariam esse auctoritatem tutoris; quia posteriori Juris, priori autem casu facti duntaxat ignorantia intervenit.

De Jure autem Canonico cujuscumque Juris ignorantiam invincibilem ad bonam fidem & præscriptionem, in foro saltem interno, sufficere, Medina de Restit. *q. 17. & nonnulli alii desumunt ex c. Per venit 4. de Empt. & Vendit.* ubi donatarius contra repetentem domum, ex donatione invalida acquisitam, se defendit præscriptio

præscriptione. Rationem dant partim; quòd hoc Jure illi solum præscriptioni derogetur, quæ conjuncta est cum peccato mortali; *c. fin. cit.* cujusmodi & mala fides non est, quæ in Juris invincibili & inculcata ignorantia fundatur; cum eà laborans non habeat conscientiam rei alienæ, vel injustæ possessionis, *can. Si virgo cit.*

46. Sed verius, etiam hoc Jure, tam in Conscientiæ, quàm externo foro, ex ejusmodi ignorantia ortam bonam fidem in præscriptione ordinaria non sufficere, cum Panormit. *inc. De quartâ 4. n. 12.* defendunt Covarruvias in *Reg. cit. p. 2. §. 9. n. 8.* Fachineus *Lib. 8. cap. 28.* Molina *disp. 64. n. 4.* & Haunold. *Tract. cit. n. 198.* Ratio, quâ nituntur, unica, sed solida est; quòd sacri Canones leges præscriptionum Civiles solummodo correxerint, quatenus foverunt peccata, præscriptionem permitteudò cum mala fide, in ceteris verò non mutarint: Imò, quia allegatæ ejusmodi leges, ab usucapionibus errorem Juris reicientes, peccata non foverunt, eas mutandi causâ non habuerint, ut locus sit, *arg. c. 1. de Novi oper. nunt.* Unde.

Corruit ratio allata pro Opinione Medinæ; quia, licet tali ignorantia laborans non habeat fidem malam moraliter & Theologicè, habet tamen malam Civiliter & Juridicè, hoc est, à legibus reprobata. Si dicas, leges procedere ex præsumptione malæ fidei in possessore, clari Juris ignorantiam habente; quæ cum respectu habentis ignorantiam invincibilem facta sit, talis in foro Conscientiæ præscribet: non difficilis responsio est; quia, esto, aliquo modo ex tali præsumptione procedant, non tamen ejus præsumptionis veritati alligârunt invaliditatem præscriptionis: sicut nullitatem testamenti debitis solemnitatibus destituti non alligârunt præsumptioni fraudis, in particulari casu intervenientis. Cujus ratio ulterior est; quia Jura scripta sunt vigilan-

tibus, *l. Pupillus 24. in fin. ff. Qua in fraud. credit.* utque cives ad ipsorum notitiam excitarentur, ignorantiam damnis obnoxiosæ esse, voluerunt, *arg. l. Ut perfectius 2. C. de Annulli except. Sc. Vigilanti cit.* Haunold. *Tract. cit. n. 199.*

Non magis quàm ratio advertebatur textus; quia *c. Pervenit cit.* agitur de extraordinaria & longissimi temporis 30. vel 40. annorum præscriptione: cui, quando non exigit titulum coloratum vel existimatum, sed sufficit præsumptus, bonam fidem ex ignorantia Juris ortam non obtinere, cum Imola *inc. de Quarta cit.* Covarruvia *cit. p. 2. §. 7. n. 6.* Lessio *cap. 6. num. 19.* & aliis probabilius defendunt *cit.* Haunold. *n. 207.* & Pirrhing *n. 62.* quòd Jure Civili triennaria & quadragennaria præscriptio currat cum mala fide vera, *l. Si quis 8. §. 1. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. Sc. Vigilanti cit.* ac proinde multò magis cum ficta & præsumpta: quod hoc & *c. fin. cit.* correctum non est, nisi quoad malam fidem peccaminosam: quoad eam verò, quæ, ut ex invincibili & inculcata Juris ignorantia proveniens, cum peccato conjuncta non est, Juris Civilis dispositio in suo vigore relicta est.

Neque, ut Molina *cit. disp. 64. n. 10.* existimat, aliud colligitur ex decisione Innocentii III. *c. Dudum 31. de Decimis*, decimarum, in donatione, à laico facta, ac proinde in Juris ignorantia fundatam, præscriptionem reprobantis, cum; quia *in c. cit.* casu allegatam longissimi temporis præscriptionem non probatam, satis clarè exprimit textus *c. cit. §. Ceterum:* tum verò; quia ex una, allegatus fuit titulus fundatus in ignorantia Juris: ex altera verò parte, quando etiam in longissimi temporis præscriptione titulus à Jure reprobatus, ut ille est, allegatur, alium justum & ad præscribendum sufficientem intervenisse, non præsumi: imò præsumi

præsumi, eum non intervenisse, & rem ex illo solo possessam, *cit.* Fachineo *cap.* 33. & Arnold, *Rath. Tract. de Usucap. cap. 3. n. 34.* tradit *cit.* Haunold, *n. 232.*

48. Dubium quartò est, an mala fides authoris noceat successori. Bonam illius fidem successori cuicumque prodesse, perspicuè traditur *l. Pomponius 13. §. 1. ff. de Acquir. possess. l. Id tempus 14. ff. & §. Inter 13. Instit. de Usucap.* quia author successori rem tradit cum omni jure, ac proinde etiam cum jure præscribendi, quod habuit; ut, si computare tempus, quò rem author bona fide possedit, idque cum suæ possessionis tempore conjungere sive, ut DD. loquuntur, illius temporis accessione uti velit, ei proficiat ad complendam præscriptionem, *l. Titium 5. ff. de Divers. & temp. præscrip. cit.* Molina *disp. 65. n. 3.* & Haunold, *n. 218.* Malam contra fidem successori de Jure Bavarico non nocere, patet ex Landrecht *Tit. 9. art. 7.* Jure autem communi prodita est distinctio; vel enim successor est Singularis, qui in re aliqua determinata & Singulari succedit, *vg.* donatarius, legatarius, emptor: vel universalis, ut bonorum possessor & hæres defuncti, qui in universum istius jus, sive ex asse, sive in certa parte, *vg.* in semisse, triente, quadrante, succedit.

49. Si prius, authoris mala fides ei non nocet, quò minus, si accessione temporis, quò ille rem mala fide possedit, non utatur, præscriptione à sua bonæ fidei possessione valeat inchoare, *l. An vitium cit.* quia mala fides non est vitium reale, sed personale: cujusmodi vitium, cum inhæreat personæ, non rei, ad personam ab authore diversam, cujusmodi successor singularis est, non transit, *cit.* Covarruvias *§. 9. n. 8.* Molina *disp. 65. n. 1.* & Palao *p. 22. §. 9. n. 7.*

50. Excipiendus tamen est hujusmodi successor in re immobili; in hac enim successor authoris mala fides in tantum

nocet; ut eam contra dominum, sive eum, ad quem pertinet, ignorantem, ordinario tempore decem inter presentes & viginti annorum inter absentes præscribere nequeat; sed ad hoc opus sit extraordinaria sive 30, sive 40. annorum præscriptione, *Auth. Mala fidei C. de Præscrip. longi temp. quâ, sive Novella 119. cap. 7.* Unde *Auth. cit.* desumpta est, jus vetus à Justiniano est temperatum, *cit.* Molina *n. 1.* Haunold. *num. 215.* & Purthing *n. 67. cit. Auth.* Jure novo, sicut jurum *vg.* hypothecæ; quòd expressè de dominio loquatur; ita rerum etiam mobilium præscriptionem comprehendi negantes; quòd de 10. & 20. annorum præscriptione, res immobiles spectante, loquatur: & extensionem, tanquam veteris Juris correctorium, non patitur: neque id ad res mobiles extendi, fuerit ulla necessitas, & vix operæ pretium; cum enim res mobiles mala fide possessæ regulariter furtivæ sint, rarissimus est casus, quò à mala fidei possessore accepta triennio valeant præscribi, ut præter alios observant Bruneman. *in Auth. cit. n. 5.* & *Rath. cit. cap. 2. n. 38.*

Si posterius & successor fuerit universalis, opus est altera, pariter in Jure fundata distinctione, inter successorem universalem mediatum & immediatum. Illi enim sive mediato successor, puta hæres hæredi antecessoris mediati mala fides non obest; ut, licet in longi saltem temporis præscriptione uti nequeat accessione temporis sui immediati authoris, qui malam fidem habuit solummodo fictam, tamen præscriptionis tempus computare saltem valeat à propria possessione; quia defuncti hæres hæres cum authore suo tantum mediato una persona non censetur; cum duplex fictio Juris ex eodem capite & in eadem causa non admittatur, *cit.* Covarruvias *§. 9. n. 6.* Molina *disp. 67. n. 7.* Palao *§. 7. num. 4.* & Haunold.

- §2. & Haunold. n. 209. Isti verò sive defuncti proximo hæredi mala auctoris fides nocet; ut ab isto malâ fide possessa rei præscriptionem, ne à propria quidem bonâ fidei possessione, sive ab aditæ hereditatis tempore, inchoare & trium, decem & viginti annorum spatium complere possit, l. Cum hæres 11. ff. de Divers. temp. præscript. l. fin. C. Communia, de Usucap. & §. Diutina 12. Instit. de Usucap. Ratio l. cum hæres cit. redditur; quia hæres, cum in omne jus defuncti succedat, suâ ignorantia vitia defuncti, quocum una persona reputatur, non excludit. Ita cum Panorm. in c. Si diligenti 17. n. 30. & Dyno in Reg. Possessor cit. n. 42. cit. Covarr. §. 9. n. 1. Fachineus Lib. 8. cap. 66. Molina disp. 65. n. 4. Haunold. n. 208. & Pirrhing n. 68. cum cit. Covarr. n. 7. excipiens Imprimis successorem in dignitate vel alio beneficio Ecclesiastico: cui, quod istius titulum non hæredis instar ab antecessore, sed à collatore habeat, beneficium, quod ipse bonâ fide possidere capit, aliâque rem præscribenti, antecessoris mala fides non obstat.
- §4. Deinde etiam successorem hæredem, qui aliunde quàm à defuncto habuit justum titulum vg. donationis, emptionis, sicut vg. contingit, si defunctus rem, prius alicui pignori datam, postea vendat alteri, eamque ab isto sive emptore hæres emat; talis enim rem, quam ex empto, ac proinde iusto titulo possidet, ordinario tempore præscribit, l. An vitium 5. §. 1. ff. de Divers. temp. præscript. cit. Covarr. n. 6. in fine, Molina n. 5. & Haunold. n. 217.
- §5. Dubium quintò & contentio inter DD. ingens est, an successori immediato, suam duntaxat & bonâ fide inchoatam rei possessionem computanti, mala fides auctoris etiam nocet in tricenaria & quadragenaria præscriptione; eam enim & in hac & quancumque temporis præscriptione successoris nocere, suadet gemina ratio. Una est; quòd successor universa-

lis non solum omne jus habeat à defuncto, sed Juris fictione una eademque cum eo persona censeatur; ut ejus vitia non excludat, illiusque fictionis vigore reputetur possessor malâ fidei, de Canonico Jure omnem quancumque temporis præscriptionem impediens. Altera; quòd eodem hoc Jure hæres in foro animæ exonerare teneatur conscientiam defuncti, c. fin. de Sepult. & c. In literis 5. de Raptor. exonerare autem istius conscientiam aliter non possit, quàm rei malâ fide ab eo possessa restitutione: quibus rationibus ducti, cum Panormit. in c. Si diligenti 17. n. 30. Balbo de Præscript. pr. p. 3. p. 2. §. n. 12. Molina disp. 65. n. 4. & aliis Opinionem hanc ex Electoralis nostræ Universitatis T. T. sustinet Haunold. cit. Tract. 5. n. 214. & viriliter propugnant ex JCT. is Fachineus Lib. 1. Consil. 28. à n. 45. Georg. Everard. vol. 1. Consil. 10. n. 59. & cit. Rath. cap. 2. n. 51. secutus auctoritatem istorum & aliorum Antecessorum Collegii nostri Juridici, eandem Opinionem in causa gravissima & longa hæredum successione præferentis.

Sed postremum hoc, juxta dicta, non probant cit. Molina n. 5. & Haunold. n. 217. quòd cum defuncto eadem persona solus hæres immediatus reputetur: non etiam remotiores; ne ex eodem capite duplex Juris fictio admittatur. Prius etiam, sive auctoris malam fidem proximo hæredi, à propria & bonâ fidei possessione longissimi temporis præscriptionem inchoanti, obstat cum Baldo in l. Nihil 2. C. de Usucap. pro hærede n. 2. Aretino in l. Pomponius 13. v. 1. ff. de Acquir. poss. verisimilius negant Covarr. in Reg. Possessor p. 2. §. 9. n. 5. Vasquius Lib. 2. Illustr. controvers. cap. 73. à n. 72. Thesaur. 22. Forens. Lib. 1. q. 4. n. 11. secundum hanc sententiam judicatum asserens in Senatu Pedemontano &

Gilcken de *Prescript.* p. pr. 2. memb. 1. cap. 16. n. 33. Quorum hac de re sensus prævalet pondere rationis; quia etiam proximi hæredis in propria & longissimi temporis possessione fundatam præscriptionem nec Civilis nec Canonici Juris autoritas infringit; cum Civili jure tanto tempore præscribitur cum mala fide vera, & conjuncta cum peccato; ut ea munitus fur quoque & prædo adversus pristini domini impetitionem defendatur, *l. Sicut 3. l. Omnes 4. C. de Prescript. 30. & 40. annor. & l. 1. §. 1. C. de Annali except.* ac proinde multò magis cum mala fide solum ficta, cum peccato non conjuncta, cujusmodi est hæredis, qui rem alienam esse ignoravit, ut nemo inficiatur; Canonicum autem Jus præscriptionem rejicit & irritat, quæ conjuncta est cum peccato & ex isto proveniente periculo animæ, *c. fm. est.* quod mala fides solum ficta in possessore, rem alienam non esse, syncerè existimante; ac proinde circa ejus possessionem non peccante, non inducit.

Neque rationi huic præponderant adductæ in contrarium. Prior; quia cum fictitia identitas cum defuncti persona tricenariæ & quadragenariæ præscriptioni non obstiterit de Jure Civili: eaque omni labe peccati, animæque periculò vacet, hæredi hodie quoque non officiet, hòc ipsò; quòd cum mala fide solum ficta perfecta Canonici Juris dispositione non afficiatur. Posterior; quia hæres ad exonerandam defuncti conscientiam non obligatur, quamdiu rem ab illo mala fide possessam & in se translata esse alienam ignorat. Neque etiam post præscriptionem cum rei alienæ ignorantia completam; quia ista completà res aliena esse jam desit, & ipsius propria esse jam capit beneficiò præscriptionis tricennariæ, nullum titulum expolcentis, *l. Sicut 1. O-*

mmes cit. & can. Placuit 15. §. Post. 16. g. 3. quòd prior dominus ob suam taciturnitatem rem à se abiectis & alienis Juris interpretatione videatur. Ut proinde præcedens vitium omne purgatum & defuncti conscientia, quantum potest, exonerata jam sit; cum hac purganda fuerit restitutione rei alienæ, qualis jam desit esse.

Dubium sextò & non levis momenti & controversia est, an mala fides antecessorum Provincia, Civitatis, Collegii, aut alterius Universitatis nociva sit successibus; ut his, v.g. jurisdictionem præscribentibus, quantumvis ipsi habeant bonam, mala tamen fides antecessorum defunctorum obstet. Id certè cum Innocentio in *c. Cura 11. de Jure Patron. no-*gant Vasquius *lib. 2. Illustr. controvers. cap. 71.* Balbus de *Prescript. p. 2. pr. p. 3. q. 1. n. 3.* & Gilcken *Tract. simili p. & memb. 2. cap. 6. n. 22.* quòd mala fides sit quid sit Et, *l. Bona 48. §. 1. ff. de Acquir. rer. dom.* & cadere nequeat in ignorantem, præsertim iustà causà: justam autem causam ignorantia habeat, qui in alterius locum succedit, *l. Qui in alterius 42. ff. de Re. J.* Imò *cit.* Gilcken *n. 24.* ad successorum præscriptionem sufficere, ait, si antecessorum, rem alienam mala fide possidentium, parti majori successerint totidem bonæ fidei cives. Ratione eà movetur; quòd ex utriusque Juris Regula ad omnes referatur, quod publicè fit per majorem partem, *c. 1. de Jus. qua à majori & l. Quod major 19. ff. ad municipal.* & propterea considerandum sit, quæ fide, non à paucis numerò, sed à præcipua, sive majori provinciæ, civitatis, collegii, vel alterius universitatis parte res possideatur; ut illius jus potius conservetur bonæ plurium, quam paucorum malæ fide labefactetur & convellatur.

Hac tamen & aliis, quas *cit.* Gilcken *ff.* congerit

congerit, rationibus suffultra istorum Opinioni contrariam, & malâ antecessorum ejusmodi successorum bonam fidem convelli, constanter tenuerunt, & in facto consulti, tribus Germaniæ nostræ Universitatibus idē respondentibus, unanimi suffragio subscripserūt Collegii nostri Juridici antecessores referente Fachineo *Lib. 1. Consil. 10. n. 29.* & testificante Rath *cit. cap. 2. n. 58.* quos Collegio T. T. novissimè secutus est *cit. Haunold n. 219.* Rationem reddunt; quia provincia, civitas, collegium & alia similis universitas semper eadem est, nec mutatur, quantumvis in singulorum decedentium locum alii atque alii succedant, *l. Proponatur 76. ff. de Judicis;* & propterea, sicut hæres, quod eadem cum defuncto persona reputetur, istius vitia suâ ignorantia non excludit. *l. Cum hæres cit.* ita mala antecessorum fides transeat ad successores; cum, quam illi constituerunt, communitas istorum successione non immutetur. Unde alia hujusmodi successorum ratio, inquit, est, quàm aliorum, qui persona ab antecessore diversa censentur; & Baldus *in l. Imperium 3. ff. C. de Juris dict. omn. jud. in præscriptione Universitatis in majori istius parte bonam fidem initio requiri, & rei alienæ scientiam oblivioni traditam pro bona fide non haberi, ait, hinc inferens, à populo jurisdictionem, v.g. in castrum aliquod, si ab initio in mala fide sit, nunquam præscribi; quòd, cum populus idem numerò semper sit, mala fides semper continuari videatur.*

In hoc dissidio, sicut posteriorem hanc Opinione ob DD. eam tuentium auctoritatem veneror, sic rationi Jurisque magis consentaneam censeo priorem; quia antecessorum mala fides successorum tricennaria & longioris temporis præscriptioni non nocet de Jure Civili; cum illo talis præscriptio sine titulo & cum mala fide

vera procedat: Juris autem Canonici dispositio resistit soli præscriptioni malæ fidei veræ; quòd hæc sola in animæ periculum vergat: fictam autem & cum peccato animæque periculo non conjunctam, qualis est hujusmodi successorum, rem, quam longissimo tempore possident, suam esse syncerè existimantium, non afficit; ac proinde in eo, quod Civili Jure obtinet, robore relinquit.

Dubium septimò est, an mala fides Prælati noceat Ecclesiæ. Ratio dubitandi est; quia servi rem, quam scit alienam, ementis mala fides impedit, ne res illa præscribi valeat à domino, eam alienam esse ignorante, *l. Pro emptore 2. §. 10. ff. Pro emptore.* Unde Prælati, Ecclesiæ vel Monasterii nomine rem alienam scienter ementis aut detinentis, mala fides Ecclesiæ vel Monasterio nocere videtur. Verùm *§. cit.* textus expressè de servo, rem alienam peculiari duntaxat nomine & sibi quodammodo emente, atque ita prius sibi quàm domino acquirente agit & procedit. Casu autem, quò ejusmodi rem, non prius sibi, sed immediatè domino acquirit, ipsius mala fides domini, bonam habentis, usucapioni non obstat, per eundem *l. §. 12.*

Quare ex hoc potius, quàm illo sive *§. 10.* argumentum ducendum, dicendumque est, Ecclesiæ vel Monasterii præscriptioni solius Prælati malam fidem non obstat; quòd generaliter delictum personæ in Ecclesiæ detrimentum non debeat redundare, per *Reg. 76. in 6.* & Prælatum respectu Ecclesiæ vel Monasterii se habeat instar procuratoris, *can. fin. 12. q. 1. C. c. Fratritatem 2. de Donationibus, & tutoris vel curatoris, arg. c. 1. C. c. Auditio 3. de in Integ. restit. Gutierrez de Tutelis p. C. cap. 1. n. 8.* & propterea, sicut mala fides procuratoris & alterius rerum alienarum administratoris domino, *l. Quod servo*

seruo 17. ff. de Liberali causa & l. Quod vulgo 11. ff. Pro emptore: & tutoris vel curatoris pupillo aut minori non nocet, l. Is qui 11. §. 6. ff. Quod vi & clam & l. Neque 198. ff. de R. J. sic etiam Prælati & alterius rerum Ecclesiasticarum administratoris mala fides Ecclesiæ vel Monasterio non debeat obesse, ut cum Panormit, in c. fm. n. 41. & 42. Bartolo in l. Qui fundum 7. §. Procurator 6. ff. Pro emptore & aliis docet Balbus de Præscript. p. 2. pr. p. 3. q. 15. n. 2. & q. 18. n. 3 Gilcken de Præscript. p. 5. memb. 2. cap. 6. n. 23. cit. Rath. cap. 2. n. 55 & Haunold. n. 220. propter claros textus c. Nihil 2. hic, §. 6. cit. & l. Iniquissimum §. ff. de J. & F. J. cujus pr. Iniquissimum videtur cuiquam scientiam alterius potius, quam suam, nocere.

Unde, ad Ecclesiæ vel Monasterii præscriptionem, propter Prælati malam fidem, impediendam vel interrumpendam, exigitur, ut rei alienæ conscientiam præter ipsum habeat Capitulum vel Conuentus, sive major istius pars, Balbus cit. n. 2. quia Prælati cum Capitulo seu conuentu, vel majori istius parte ipsam Ecclesiam vel Monasterium repræsentat. Nisi Ecclesia Prælatum vel Rectorem haberet sine Capitulo; cum enim in huiusmodi sive non Conventuali Ecclesia Prælati seu Rector solus idem possit, quod in Conventuali Prælati cum Capitulo, Glossa in c. fm. V. Repelli, de Locato & Felin. in c. Edoceri 2. de Rescript. n. 9. V. Etiam in aliis, in Ecclesia, Capitulo carente, Prælati seu Rectoris solius, cum Ecclesiam solus repræsentet, mala fides Ecclesiæ nocet, Balbus cit. n. 2. & 3. Casu tamen, quò Ecclesiæ Conventuali Prælati mala fidem solus haberet, ad conscientiam suam exonerandam Capitulum seu Conuentum admonere deberet, rem, ab Ecclesia vel Monasterio possessam, esse

alienam; ut eò huic demonstratò illius restitutione decerni possit, cit. Gilcken cap. 6. n. 14. Rath. num. 58. lit. A. & Haunold. n. 220.

Dubium octavò est, an ad præscriptionem sufficiat fides mala respectu non-domini, si respectu domini sit bona, puta, si res credatur esse Titii, cum sit Caji, Quod cum Felino in c. Illud §. n. 1. & aliis affirmat Molina cit. Tract. 2. disp. 723. n. 4. & suaderi videtur paritate habentis bonam fidem, respectu unius partis fundi; qui hunc præscribit, etsi malam fidem habeat respectu alterius partis, ut item Molina docet Disp. 63. n. 13. Sed, etsi hoc verum, alia tamen ratio est habentis malam fidem respectu non-domini; quia iste revera habet conscientiam rei alienæ & possessionem conjunctam cum peccato mortali: in qua fundata præscriptio generaliter rejicitur c. fm. cit. Contra malam fidem possidens unam partem fundi, respectu alterius, quem præscribit, non habet conscientiam rei alienæ & peccaminosam possessionem; ac proinde ipsi non obstat Conciliaris dispositio c. cit. ut cum Covarruvia cit. p. 2. §. 8. n. 5. & Fachino Lib. 8. cap. 34. docent cit. Palao p. 22. §. 10. n. 2. & Pirrhing n. 76.

Porro bonam fidem circa rei, que asseritur præscripta, possessionem in iudicio allegandam, DD. passim moment cum Baldo in l. Super longi 1. c. de Præscript. long. temp. Non allegandam solum, sed & probandam, aliqui voluerunt apud Hunnum Vol. 2. in Trent. disp. 22. q. 44. hunc eorum sentum merito rejicientem, cum; quòd in dubio quilibet præsumatur bonus, l. Merito §. 1. ff. Pro Socio & c. fm. junctâ Glossâ fm. de Præscript. & idcirco dolum allegans ad probationem adstringatur, l. Quotiens 18. §. 1. ff. de Probat. & l. Dolum 6. c. de Dolo; tum verò; quòd bona fides præcipue fundetur in igno-

in ignorantia facti alieni, aut juris alii competentis: quam probatione non indigere, sed, si scientia non probetur, præsumi, Juris est omnino explorati, *l. Verius a. ff. de Probat. & Reg. Præsumitur 47. in 6.* Quæ bonæ fidei præsumptio possessori eò saltem casu patrocinator, quò titulum, saltem apparentem, aut putativum, habet, Bartol. *in l. Celsus 27. ff. de Usurp. & Usucap. n. 17.*

Eidem possessori, etiam titulò deftituto, bonæ fidei præsumptionem patrocinatori, defumi inde videtur; quò defectus tituli & bona fides simul consistere valeant, ut eum Glossa *in l. Si quis 8. ff. Tenevit. C. de Præscript. 30. vel 40. annor. tradunt Accursius in l. cit. v. Eadem & Alciatus Reg. 3. præsumpt. 5. n. 3.* Sed eorum Opinio veritati consentanea non est, & apertè convellitur *l. Ero barede 11. §. fin. & l. sequens ff. de Hæredit. petic. quibus & l. fin. C. Unde vi, possessionis titulo & causâ deftitutus, iis saltem casibus, quibus Jus commune titulum exigit, prædonis instar, ac proinde malæ fidei possessor apertè reputatur, Bartol. *cit. n. 17.* & Menoch. *de Arbitr. casu 225. n. 4.**

64. Præter casum, quò rem sine titulo detinet, existimatio bonæ fidei in possidente eliditur, & mala fides præsumitur, si ei rem empturo denuntiatum sit, eam esse alienam, *l. Si fundum 17. C. de R. V. Bartol. in l. Celsus cit. n. 18.* & ibi Baldus *n. 10.* si rem emit à statim consumpturo, prodigò, aleatore, luxuriosò, Panormit. *in c. Si diligenti 17. n. 26.* vel non servatis Juris solennitatibus, *arg. l. Quemadmodum 7. C. de Agricol. & censit. & Reg. Qui contra 82. in 6.* vel insolitis cautelis adhibitis contraxit; cum in hoc dolus præsumatur, Glossa *in l. Si quis 7. ff. de Condit. insit.* & Everard. *Legal. arg. ff. de Condit. insit. n. 6.* si probetur, possessorem coram aliquibus factum, se scire, rem esse

alienam: vel eam alterius esse, duorum testimoniò conflet, aut fama in vicinia sit, Felin. *in c. cit. n. 5.* & Menoch. *casu cit. n. 8.* si rem à procuratore, eam domini nomine vendente, emit, non inspectò mandatò, & hoc insufficienti vel nullum fuisse, postea deprehendatur, *cit. Felin. n. 5.* & Panormit. *n. 25.* si, rem alienam esse, scire potuit ex Jure communi vel municipali, *cit. Menoch. n. 16.* si, de jure suo dubitans, titulum procuravit saltem, postquam super re possessa in jus est vocatus, aut se vocandum vehementer metuere cepit, Idem Menoch. *n. 10.* & Mascard. *de Probat. conclus. 1004. n. 50.* à quibus relatis his aliisque

Addi potest casus, quò penes ipsum rei possessorem existunt instrumenta, literæ & libri, eam alienam esse perspicuè perhibentes; ex his enim, illum malæ fidei possessorem esse, præsumi & probari, cum Cephalio *Consil. 361. n. 33.* Tiraquello *de Retract. Lign. §. 12. gl. 1. n. 9.* Wesenbecio *Consil. 8. n. 36.* & aliis docuere celeberrimi duo Facultatis nostræ Juridicæ Antecessores Georg. Everardus *Vol. 1. Consil. 54. n. 134.* & Arnold. Rath. *Tract. cit. cap. 2. n. 27.* & *cap. 3. n. 34.* eà ducti ratione; quòd quilibet scire & intelligere præsumatur tenorem instrumentorum & scripturarum, quæ in scriiniis & archivio suo habet, eorum præsertim, quæ jura sua concernunt, aut pertinent ad officium & administrationem, *cit. Mascardus Conclus. 1300. n. 21.* & Gaill. *Lib. 2. Observat. 27. n. 2.* quia ea, quæ scire & intelligere debet & facile potest, ignorare nemo censetur, *arg. l. Non est serendus 12. ff. de Transact. cum scire, & scire debere ac facile posse de Jure paria sint, l. Quod re 5. in fine ff. de Reb. credit. & l. Julianus 29. ibi, Qui sciret & scire potuisset. ff. ad S. C. Maced.* ideòque ignorans, quòd scire debuit, nullà excusatione dignus judicatur,

P p p

§. Ut

§. Ut itaque, in fine, post can. Ideo 14. & can. fin. dist. 37.

ARTICULUS IV.

De Titulo,

SUMMARIUM.

67. Prescriptio ordinariè exigis Titulum,
68. Seu causam ex se habilem ad dominium transferendum;
69. Non quidem validum;
70. Sed verum seu coloratum,
71. Aut saltem existimatum;
72. Nisi iste sit Venditionis.
73. Sine titulo longi temporis prescriptio non procedit,
74. Exceptis servitutibus realibus saltem continuis.
75. Longissimo verò tempore etiam res alia prescribuntur;
76. Nisi prescribenti adversetur Jus commune;
77. Non quidem aliquem incapacem reddens possessionis,
78. Neque ei quomodocunque;
79. Sed vehementer resistens,
80. Et ei, contra quem prescribitur, assensens.

67. **T**ertia conditio, ad prescriptionem ordinariè requisita, est justus Titulus, c. Si diligenti 17. l. Celsus 27. ff. de Usurp. & Usucap. §. l. Nulla 24. G. de R. V. quia est causa & fundamentum justæ possessionis; cùm sine eo bona fides haberi nequeat initiò possessionis; neque enim credere quis potest, se habere jus possidendi, nisi credat se habere titulum, ex quo hoc jus oriatur, Covarruvias in Reg. Possessor p. 2. S. 5. pr. & Haunold. Tom. 1. de J. & J. 1707. §. n. 178.

Tituli nomine hic intelligitur Causa possessionis, ex se habilis ad dominium transferendum: ut sunt legatum, fidei commissum, donatio, emptio, permutatio, do ut des, transactio, adjudicatio, solutio, sive rei in solutum acceptio, ejus pro derelicta habitæ occupatio &c. sic enim, licet donator rem, cujus dominus non fuit, sed esse bonâ fide existimabatur, donandò, ejus dominium non transferat in donatarium, in hunc tamen transfert conditionem prescribendi, l. Si is, qui alienam 2. ff. pro Donato. Est autem hujusmodi titulus potest quadruplex, &c.

Primò quidem Validus, v.g. donatio, emptio Jure valida: cujusmodi titulus, qui rem possidet, eam prescribere non potest; quia, translatò per eum in se rei dominio, hæc jam est sua; cùm quod meum est, ex alia causa meum fieri non possit, nisi desierit esse meum, c. Inter delictos 6. V. Caterum, de Fide Instrument. & Glossa ibi V. Quod meum. Propter quam causam, etiã quis rem ex pluribus causis sive titulis valeat possidere, l. Possideri 3. §. 4. ff. de Acquir. posses. non tamen illam ex omnibus, sed eò duntaxat titulo prescribit, ex quo illam prius cepit possidere, §. Sic itaque 14. Instit. de Abi. §. l. Non ut 159. ff. de R. J. ut rectè advertunt cit. Rath. cap. 3. n. 28. & Bruneman. in l. Possideri cit. n. 8.

Secundus Coloratus & apparens, sive, ut à DD. passim nuncupatur, verus, sed invalidus; Cujusmodi titulus est donatio v.g. aut venditio, quæ, licet re ipsa non valeat, quòd v.g. à non domino facta sit, bonâ tamen fide pro valida habetur; atque idcirco in donatarium vel emptorem, licet non ipsum rei donatæ emptive & traditæ dominium, usucapiendi tamen conditionem transfert, eumque habilem efficit, ad eam certo tempore prescribendam. Et